

To nye bud på Andersen på dødsdagen 2025

Claus Elholm Andersen: *En dissonans i denne verden: Læsninger i H.C. Andersens eventyr*, Aarhus Universitetsforlag, 2025, 288 sider.

Anne-Marie Mai: *En anderledes Andersen: H.C. Andersen i nyere litteratur*, Gads Forlag, 2025, 144 sider.

Det dobbelte andersenske jubilæumsår blev også i 2025 fejret stort – både i Danmark og i resten af verden. Midt i en verden domineret af film og tv er det påfaldende, at hyldesten af eventyrdigteren stadig manifesterer sig i bogudgivelser. Eventyrene udkommer således i stor stil og i mere eller mindre lødige versioner, fordi Andersen for det første er obligatorisk læsning i skoler i mange lande, og for det andet udgør han en sand guldgrube for forlagsfolk verden over: derfor skorter det sjældent på illustrationer, men til tider desværre på forlagsetik, da udgaverne ofte er skødesløse i deres omgang med teksten.

Danske læsere kunne i jubilæumsåret anskaffe sig to nye monografier om henholdsvis H.C. Andersens eventyr og hans kunstneriske efterliv. Denne dobbeltanmeldelse er helliget dem begge: Claus Elholm Andersens *En dissonans i denne verden. Læsninger i H.C. Andersens eventyr* og Anne-Marie Mais *En anderledes Andersen. H.C. Andersen i nyere litteratur*.

Indledningsvist kan man sige, at begge forfattere bestræber sig på at demonstrere, at Andersen fortsat er højaktuel og appellerer til et nutidigt publikum – om end de i deres respektive analyser accentuerer vidt forskellige aspekter af hans liv og forfatterskab. Og at begge forfattere har formået at skrive deres teoretiske værker i en stil fri for den prætentiose akademiske manér, der ellers ofte præger monografier af denne type i visse forskningstraditioner.

En dissonans i denne verden

Claus Elholm Andersens *En dissonans i denne verden. Læsninger i H.C. Andersens tidlige eventyr* er en klassisk monografi med en hovedtese, som forfatteren søger at udfolde og underbygge gennem nærlæsninger af udvalgte eventyr. Han skriver, at han vil vise, "hvordan det politiske, ofte som en slet skjult kritik af kapitalismen og borgerskabet og dets værdier, ligger og skurrer i det enkelte eventyr" (s. 266).

Elholm Andersen har udvalgt de mest kanoniske eventyr fra forfatterskabets tidlige fase, skrevet i perioden 1835-1845, hvilket fremstår som en både interessant og metodisk velovervejede strategi. Grebet gør det muligt for ham at hævde, at udvalget ikke er foretaget med henblik på at bekræfte tesen gennem en målrettet selektion fra hele forfatterskabet, men tværtimod bygger på et relativt neutralt, tidsligt kriterium.

På trods af den centrale tese kan alle tolv kapitler læses selvstændigt som nærlæsninger af de enkelte eventyr; størst udbytte opnår læseren dog ved at læse dem med stadigt hensyn til hovedtesen, nemlig ideen om, at H.C. Andersen i sine eventyr udøver en kritik af den fremvoksende kapitalisme i Danmark – og fremhæver så-

ledes Andersen som en i høj grad politisk forfatter. Denne hovedtese er intellektuelt medrivende og gør ofte Elholm Andersens fortolkninger til en decideret nervepirrende læseoplevelse.

Ifølge Elholm Andersen manifesterer kapitalisme- og magtkritikken sig underfundigt i selve formen, helt konkret i Andersens anvendelse af dækket direkte tale, eller som Elholm Andersen betegner det: i dækning. At det politiske især skulle gemme sig i denne narrative teknik, der hænger tæt sammen med den moderne prosas udvikling og den alvidende fortællers gradvise retræte, kan ved første øjekast forekomme søgt. For læsere, der ikke er fortrolige med fortælleteoretiske begreber, kan det endda tage sig ud som en marginal detalje.

Elholm Andersen demonstrerer imidlertid gennem konkrete eksempler fra eventyrene den foruroligende virkning, denne teknik kan have på tekstens udsigelse, forudsat at læseren er tilstrækkelig lydhør over for den. I den forstand forekommer det plausibelt at hævde, at der ganske vist er tale om en detalje, men *the devil is in the details*. Netop de passager, hvor Elholm Andersen graver dybt under eventyrenes tekstoverflade, fremkalder en næsten euforisk læselyst.

Man genlæser og gentænker således en række ikoniske passager fra eksempelvis "Fyrtøjet" eller "Den lille Idas Blomster", som Elholm Andersen identificerer som *dækket direkte tale*, men som man tidligere uden videre har henregnet til fortællerens register. Idet Elholm Andersen åbner læserens blik for dette på Andersens tid relativt nye fortællegreb, forskydes læserens perspektiv: den alvidende fortæller fremstår ikke længere som det eneste orienteringspunkt, og dermed anfægtes selve læserens fortolkningsmæssige ståsted. Netop i denne detalje lokaliserer Elholm Andersen titlens dissonans, en særdeles interessant pointe, der gør hans læsninger af de udvalgte eventyr tankevækkende. Elholm Andersen sammenfatter selv sit argument prægnant i sin tolkning af "Fyrtøjet": "Dækning transformerer soldaten fra den naive og godmodige type, der dominerer i folkeeventyrets verden, til et borgerligt subjekt" (s. 32). Konklusionen, at den moderne borger således træder frem på scenen og blotlægger væsentlige sprækker i den gryende modernitet, fremstår i dén grad plausibel.

I den forbindelse er det værd at erindre, at ordet *dækning*, som Elholm Andersen konsekvent anvender om dækket direkte tale, ifølge Den Danske Ordbog også kan betegne "et sted, hvor man i faresituationer skjuler sig eller søger beskyttelse". Denne betydningsnuance kaster et oplysende skær over analysen: idet fortælleren træder i baggrunden og giver plads til karakterernes bevidsthed og perspektiv, etablerer Andersen en form for dækning, hvorfra en potentiel kritik kan komme til udtryk uden at fremstå direkte. Allerede af den grund fortjener monografien at blive læst. Samtidig giver fremstillingen dog anledning til visse forbehold.

Elholm Andersens argumentation fremstår til tider anekdotisk. Forfatteren trækker hyppigt på biografiske oplysninger om Andersen samt på generelle historiske forhold vedrørende samtidens institutioner og samfundsformer, men forbindelsen til tesen om det politiske i Andersens poetiske projekt forekommer undertiden mere historisk end politisk. Eksempelvis inddrager Elholm Andersen familien Collin samt det komplekse forhold mellem Edvard Collin og Andersen som et argument for, at Andersen skulle have været motiveret til at udøve kapitalismekritik i sine

eventyr. Denne påstand forekommer imidlertid noget vidtløftig og utilstrækkelig underbygget. I det korte kapitel "Borgerskabet og H.C. Andersen" (s. 18-21) bevæger Elholm Andersen sig således væk fra det, han selv betegner som "sit fokus på politisk formalisme" (s. 14), dvs. den metode, hvormed han vil blotlægge Andersens sofistikerede formgreb og derigennem afdække en underliggende politisk, kapitalismekritisk dagsorden.

Bogens mest provokerende aspekt er ikke de til tider spekulative læsninger; de er, som allerede antydte, tankevækkende og giver anledning til fortolkning og polemik. Det egentlige svage punkt består snarere i Elholm Andersens mangelfulde forklaring af de to centrale begreber, nemlig *det politiske* og *kapitalisme*. Og det samme gør sig faktisk gældende for det litteraturteoretiske begreb *dækket direkte tale*, der ellers udgør omdrejningspunktet for hele bogen.

Vi dvæler først ved det sidste. Elholm Andersen træffer en dristig beslutning ved at introducere et nyt begreb i dansk narratologi, idet han erstatter *dækket direkte tale* med termen *dækket indirekte tale*. Begrundelsen for denne terminologiske ændring placerer han i en fodnote, hvor det hedder: "På dansk omtales dækning ofte som 'dækket direkte tale', hvad der er misvisende, for det er netop den indirekte tale, der er dækket, hvilket også fremgår af både det engelske og det franske navn for teknikken. Derfor kalder jeg det også dækket indirekte tale" (s. 44). Forklaringen fremstår imidlertid både kortfattet og overraskende kategorisk, al den stund den indebærer et brud med en veletableret terminologi. Det nye begreb forekommer da heller ikke mere transparent end den traditionelle betegnelse *dækket direkte tale* – snarere tværtimod.

Den foreslåede omdøbning hviler på en tilsyneladende intuitiv, men i realiteten problematisk læsning af den internationale terminologi. Argumentet for, at det er "den indirekte tale, der er dækket", fordi de engelske og franske betegnelser indeholder ordet *indirect*, forudsætter, at dette ord betegner fænomenets væsentligste karakteristika. Dette er imidlertid ikke tilfældet. I betegnelsen *free indirect discourse* eller *free indirect style*, som det hedder i den engelske oversættelse af Gérard Genettes *Narrative Discourse*, refererer *indirect* primært til den grammatiske form (tredjeperson, tempusforskydning), mens "free" angiver det afgørende træk: at denne indirekte form er frigjort fra fortællerens fulde syntaktiske og epistemiske kontrol. Som påpeget i klassisk narratologi hos Genette og Dorrit Cohn består fænomenets ejendommelighed netop i, at figures perspektiv, deiksis og subjektive sprogbrug trænger ind i fortællerens diskurs og skaber en dobbeltstemmig ytring.

Betegnelsen *dækket direkte tale* er i denne sammenhæng mere præcis, fordi den peger på, at der på trods af fraværet af citationstegn bevares centrale træk ved direkte tale, herunder figures subjektive modalitet. Ordet *direkte* henviser altså ikke til formel citatgengivelse, men til det subjektive perspektiv generelt, mens det "dækkede" angiver, at denne direktehed er formidlet gennem fortællerens grammatiske udsagn. Til gengæld fremstår betegnelsen *dækket indirekte tale* problematisk, fordi den placerer fænomenet inden for indirekte tale og dermed overbetoner fortællerens kontrol og refererende funktion. Den alternative term risikerer dermed at tilsløre det afgørende forhold: at der er tale om en hybridform, hvor figures stemme ikke blot refereres, men infiltrerer og delvist overtager fortællerens diskurs.

Hvad det narratologiske aspekt angår, ville det formentlig berige Elholm Andersens centrale tese at indgå i dialog med det monumentale værk *When We Get to the End ...: Towards a Narratology of the Fairy Tales of Hans Christian Andersen* (2005). Forskningsoversigten behandles uden tilstrækkelig kontekstualisering af antologien, som kun nævnes kort eller i fodnoter. Bo Grønbechs artikel "Fortællermaade" fra hans disputats *H.C. Andersens Eventyrverden* (1945) savnes ligeledes. Det kunne bidrage til at tydeliggøre fænomenet yderligere, så også læsere uden indgående narratologisk skoling ville være bedre rustet til at vurdere, om de eksempler, Elholm Andersen fremfører, faktisk kan betegnes som dækket direkte tale, og hvad der i givet fald kvalificerer dem som sådanne. Man kan tænke på et eksempel i form af en enkelt interjektion som "Uh!" i eventyret "Fyrtøjet": er det noget, soldaten tænker eller decideret udbryder ved synet af hunden med øjne så store som tekopper, eller er det fortællerens egen ytring? Og hvad gør denne usikkerhed ved læserens opfattelse af den mission, soldaten skal udføre i træet? Netop denne form for tvetydighed præger dækket direkte tale og udgør dens kerne.

Men narratologien tjener Elholm Andersen primært til at tage det næste argumentationsskridt: ifølge Elholm Andersen anvender Andersen dækket direkte tale som en politisk gestus. Med dette hybride narrative greb fødes det moderne borgerlige subjekt, og dette subjektsperspektiv er ensbetydende med skjult eller bedre fordækt kritik af den vordende kapitalisme. Heri støtter Elholm Andersen sig primært til Franco Morettis konceptualisering af dækket direkte tale som et greb, der bliver brugt i prosaens afgørende vendepunkter. Hvad det ideologiske aspekt angår, henviser Elholm Andersen til den marxistiske kritiker Fredric Jameson, som rigtigt bemærker, at selve valget eller fravalget af en æstetisk form er en ideologisk handling. Umiddelbart efter Jamesons citat formulerer Elholm Andersen bogens hovedtese, at netop den litterære form inklusive dækning gør "at H.C. Andersens tidlige eventyr grundlæggende er politiske. I eventyrene reflekteres der over mulighederne for at udfolde sig socialt, økonomisk og politisk, ligesom vi finder tanker om samfundets indretning og et ønske om social forandring. Tilsammen viser det sig som en tidlig kritik af kapitalismen, som synes lige så aktuel i dag, hvor vi kæmper med historisk ulighed, klimakatastrofe og globaliseringens konsekvenser, som da eventyrene blev skrevet for snart 200 år siden" (s. 21).

Denne passus rummer begge termer: kapitalismen samt påstanden om, at eventyrene slet og ret er politiske. Så hvad menes der med politik, og hvad rummer egentlig Andersens kapitalismekritik? Det får vi ikke et entydigt svar på, især fordi vi aldrig får en klar forklaring på de to termer og skal udlede intuitivt, hvordan Elholm Andersen forstår dem. Og man kan opsummere, at han forstår dem meget bredt. Noget i retning af marxisme og classesamfundskritik, noget i retning af Foucaults diskursive magtkritik, som flygtigt bliver omtalt to gange i bogen, men en mere håndfast forståelse af, hvad der præcist er det politiske i eventyrene, får vi ikke. Det er nok meningen, at Elholm Andersen er diffus i sin brug af ordet *politisk*, som vitterlig rummer en del forskellige fænomener, men denne bredde munder ud i indtrykket, at alt er politisk hos Andersen.

Dér, hvor Elholm Andersen er mest konkret, er i de passager, hvor han med henvisning til Antonio Gramsci indsnævrer magtbegrebet til hegemonisk dominans og

fremstiller borgerskabet som en hegemonisk klasse, mens den litterære form forstås som en ideologisk bearbejdning af sociale modsætninger. Her nærmer analysen sig tydeligt en klassisk marxistisk problemstilling, om end snarere med udgangspunkt i Karl Marx' skrifter end i en eksplicit ideologisk position. Det er derfor sigende, at Marx optræder flere steder i analyserne, men uden at blive introduceret eller på nogen måde fremhævet i indledningen, og betegnelsen *marxisme* bliver kun omtalt én gang, og det med et modificerende attribut: "en Foucault-inspireret marxisme" (s. 267). Overordnet set overlades det derfor i nogen grad til læseren selv at rekonstruere bogens teoretiske sammenhæng.

En lignende åbenhed gør sig gældende i forholdet mellem de forskellige teoretiske inspirationskilder. Spændingen mellem Morettis mere formalistiske tilgang og Jamesons ideologikritiske perspektiv er produktiv, men forbindelsen mellem dem forbliver til tider implicit. Dermed antydes sammenhængen mellem hegemonisk sprog, ideologisk ladet form og konkrete analysegreb som dækket direkte tale, uden at den fuldt ud systematiseres. Endvidere er kapitlerne af varierende kvalitet; især analyserne af de første eventyr imponerer, mens den sammenfattende behandling af forskningsresultaterne i "Den lille Havfrue" rejser tvivl om dens analytiske merværdi. Metodologien vedrørende "struktur, komposition, fortællerstemme, sprogbrug, stil m.m." (s. 12) behandles kun i begrænset omfang. Mens den parataktiske brug nævnes i næsten alle tekster, berøres andre narrative teknikker, såsom metanarrative kommentarer eller diegetisk indramning, knap.

En sidste drillende bemærkning må nødvendigvis gælde påstanden om, at de to bedragere fra "Keiserens nye Klæder" er "idioter" (s. 158). Fremstår netop disse snu bedragere ikke som de eneste voksne i eventyret, der ikke er idioter?

Netop sådanne indvendinger vidner om, hvor engagerende Elholm Andersens bog er: Den ansporer læseren til både at tænke forfra og videre over H.C. Andersens poetik, og den gør det med en smittende argumentationslyst.

En anderledes Andersen

Anne-Marie Mais *En anderledes Andersen. H.C. Andersen i nyere litteratur* undersøger, hvordan nutidens kunstnere har genfortolket H.C. Andersen som figur og hans værker i nye kreative sammenhænge. Bogen ser nærmere på fremstillinger af Andersen hos Harald Voetmann, Kim Fupz Aakeson, Jesper Wung-Sung og Joakim Garff samt fortolkninger af hans eventyr i ny dansk prosa, teater og ballet.

Mai tager afsæt i Georg Brandes' indflydelsesrige reception af Andersen og demonstrerer, hvordan Brandes på den ene side medvirkede til at indskrive Andersen i det moderne gennembrud, men på den anden side også cementerede et billede af ham som en "barnlig" og forfængelig person – et billede, der har præget eftertidens forskning og syn på forfatteren. Det er netop dette stereotypiserede portræt, Mai ønsker at udfordre. Brandes' opfattelse af Andersen har haft betydelig indflydelse på senere forskergenerationer, for hvem Brandes – i hvert fald i Danmark – har været toneangivende. En nuancering heraf er derfor fortsat meget relevant.

Et af bogens stærkeste greb er dens fokus på den unge Andersen og hans tidlige skriveprocesser, herunder upublicerede tekster og romaner, der sjældent placeres i

forgrunden i forhold til de kanoniske *eventyr* og *historier*. Mai distancerer sig med rette fra den udbredte tendens til at nedvurdere Andersens tidlige skriveprocesser – eksempelvis den hyppige affærdigelse af “Dødningen. et fyensk Folke-Eventyr”, et tidligt udkast fra 1830, der siden blev omarbejdet til “Rejsekammeraten” i det andet eventyrhæfte i 1835. Herved fremhæver hun den produktivitet, der allerede fra begyndelsen kendetegnede Andersens forfatterskab, og demonstrerer stringent, hvordan nutidig litteratur genbruger (den unge) Andersen på kreative måder. Med de kunstværker, som Mai vælger at opsummere og fortolke for at belyse sin hypotese om en anderledes Andersen, lykkes det hende virkelig at overbevise læseren om, at kunstnerne i høj grad har befriet sig fra det støvede og cementerede portræt af ham, som Mai indledningsvis omtaler. Hvad mere er: I dag forekommer det således på ingen måde pinligt at referere til det fortærskede nationale ikon. Alene bredden af de kunstværker, som Mai har samlet i sin bog, udgør et vægtigt argument i hendes grundkonstruktion.

De nutidige kunstneres andersenske inspiration søger Mai at indfange gennem begrebet *kreativitet*, som hun selv karakteriserer som “en udfordring i en videnskabelig diskussion, simpelthen fordi det bruges i alle mulige sammenhænge og af vidt forskellige fagligheder fra pædagogik, sociologi og psykologi, entreprenørskab, økonomi og virksomhedsledelse” (s. 39). Denne ærlige redegørelse er prisværdig, men en strammere begrebsafgrænsning ville have styrket analysernes præcision. I sin nuværende form forbliver begrebet noget diffust og risikerer dermed at udviske de analytiske konturer, det er tiltænkt at tegne.

Bogen er skrevet i en underholdende og tilgængelig stil, som bidrager til dens formidlingsmæssige kvaliteter. Mai bestræber sig på at gøre teksten vedkommende for et bredt publikum, men balancen mellem den populære tone og den videnskabelige stringens forekommer til tider vanskelig at opretholde, særligt når teoretikere som Bruno Latour og Mikhail Bakhtin nævnes, uden at deres begreber nødvendigvis integreres systematisk i analyserne. Tilsvarende virker brugen af nutidige begreber som *bodyshaming* umiddelbart forfriskende, men den kan samtidig rejse spørgsmålet om anakronisme og hensigtsmæssighed.

Mais tone over for Andersen som person antager enkelte steder en let nedvurderende karakter. Formuleringer som den, at “Ingemann må være blevet træt bare ved tanken” (s. 108), er ganske vist underholdende, men de risikerer uforvarende at reproducere netop det stereotypiserede billede af en sensibel, barnlig og irriterende Andersen, som bogen ellers programmatisk ønsker at gøre op med. Brandes’ bedømmelse af Andersen synes altså på sin vis at leve videre – ikke nødvendigvis i den nyere skønlitteratur, som Mai overbevisende demonstrerer, men snarere i dele af den kultur- og litteraturvidenskabelige diskurs. At Mai i selvsamme afsnit skriver, at “samtidens litteratur og kunst giver os nye billeder af Andersen og nye forestillinger om hans sammensatte værk” (s. 108), samtidig med at hun fastholder et karikeret portræt af digteren, udgør derfor en indre spænding, som fortjener kritisk opmærksomhed.

Brandes’ skildring af Andersen udgør en særskilt diskurs, der har påvirket den videnskabelige forskning til i dag. Denne opfattelse hænger sammen med et problematisk syn på børnelitteratur som sådan – et syn, som Mai reproducerer ved at tale om hans “barndomseventyr” (s. 108). Mai opdeler aldrig litteratur i god og dårlig,

men ser sig tvunget til at fremhæve, at “god børnelitteratur er for alle aldre, som Andersen selv demonstrerede” (s. 43) – en observation, der i sig selv er svær at anfægte. Men den implicitte præmis om, at børnelitteratur udgør en lavere kategori, der kræver et sådant forsvar, reproducerer en hierarkisk genreopfattelse, som forskningen for længst har problematiseret.

Det kan ligeledes forekomme for kategorisk, når Mai citerer Jon Helt Haarders pointe om, at “hvis vi som læsere får biografisk viden om en forfatter, er det svært at se bort fra denne viden og vende tilbage til en læsning af teksternes fiktitivitet. Vi kan ikke slippe det biografiske igen” (s. 20; jf. *Performativ biografisme*, 2014). Denne observation risikerer at blive totaliserende i sin rækkevidde. Vanskelighedsgraden er ikke ensbetydende med umulighed, og påstanden forekommer mest overbevisende i eklatante tilfælde – eksempelvis Knut Hamsun, der sympatiserede med krigsforbrydere – snarere end som generelt princip for forholdet mellem forfatterbiografi og fortolkning.

At betegne “Den lille Havfrue” som “selvbiografisk” (s. 78) indebærer folgelig en reduktion af kompleksiteten i et af verdenslitteraturens mest kendte eventyr. En sådan betegnelse antyder en årsagssammenhæng mellem forfatterens liv og værk, der er langt vanskeligere at påvise, end udtrykket giver indtryk af, og som i øvrigt hverken tilbyder nye indsigter eller kaster et andet lys over eventyret.

Netop hvis ambitionen er at præsentere en anderledes Andersen, forekommer det afgørende at undgå sådanne biografiske klichéer, der snarere befæster end udfordrer den gængse opfattelse. I den sammenhæng skriver Mai selv, at det er umuligt at adskille personen Andersen fra hans værk, når man har læst hans biografier – men man kan med rette spørge: hvorfor ikke? Det er jo netop et centralt krav til videnskabelig forskning at opretholde den analytiske distance, der adskiller den fra essayistik.

Et mere grundlæggende kritikpunkt vedrører bogens forskningsoversigt, som forekommer selektiv i en grad, der svækker dens repræsentativitet. Mai lader en række forskere komme til orde og betegner dem konsekvent som “grundige”, men det er påfaldende, hvilke navne der ikke nævnes, og hvilke forskningsprojekter der forbigås. Mest iøjnefaldende er den marginale behandling af den digitale udgave af H.C. Andersens eventyrmanuskripter ved H.C. Andersen Centret, der kun omtales i en fodnote. Det overrasker, al den stund udgavelederen er tilknyttet det center ved Syddansk Universitet, som Mai selv er en del af, og fordi projektet repræsenterer et af de mest ambitiøse bidrag til den aktuelle Andersen-forskning.

Tilsvarende savner man referencer til internationale forskningsprojekter og til yngre generationer af Andersen-forskere, der aktuelt bidrager med nye perspektiver. I stedet optræder forskere med akademiske titler (s. 12), hvilket i en nutidig sammenhæng forekommer påfaldende og harmonerer mindre godt med den ellers uformelle formidlingsstil. Denne selektivitet svækker i nogen grad indledningens løfte om at vise, “hvordan nye forestillinger om ham og hans værker er på vej i dansk digtning og forskning” (s. 7) – et løfte, der dermed kun delvist indfris, idet den forskningsmæssige side af ligningen forbliver underbelyst.

Mai bemærker desuden, at “mænd dominerer så markant i Andersenlitteraturen”, og udtrykker forhåbning om, at “forfattere af alle køn vil kaste sig over Ander-

sen og fortolkningen af ham og hans værk” (s. 77). Argumentet mister imidlertid sin gennemslagskraft, når man betænker, at adskillige kvindelige forskere, der har leveret væsentlige bidrag til Andersen-forskningen – heriblandt Annelies van Hees, Ivy York Möller-Christensen, Karin Sanders, Frederike Felcht, Elisabeth Oxfeldt og Sarah Bienko Eriksen – enten ikke nævnes eller kun omtales i forbifarten. At Jackie Wullschlägers biografi fremhæves som et væsentligt kvindeligt bidrag, understreger en vis ubalance, idet biografien netop ikke er forskningslitteratur. Her kan man vist tillade sig at hævde, at Mai med sin påstand om mandlig dominans opstiller en decideret stråmand for at kunne udtrykke en fortørnet forundring over kvindelig underrepræsentation i forskningen – en påstand, der let falder til jorden ved blot at konsultere H.C. Andersen Centrets hjemmeside, hvor kvindelige forskere er tydeligt repræsenteret.

Endelig forekommer visse formelle valg diskutabelt. De personlige fotografier (s. 110, 132), den private anekdote betegnet “min egen Andersenhistorie” samt ræsonnementer af mere alment, personligt præg (s. 120) bidrager til en essayistisk tone, men efterlader igen en vis usikkerhed om bogens præcise genre og tiltænkte målgruppe. Spørgsmålet er, hvem bogen primært henvender sig til: den almene Andersen-interesserende læser, forskeren eller snarere den, der allerede er fortrolig med Mais øvrige forfatterskab.

Trods disse indvendinger udgør *En anderledes Andersen* et interessant bidrag til den aktuelle debat om Andersens kunstneriske efterliv – ikke mindst fordi Mai giver læseren et klart indblik i, hvor ivrigt og idérigt både den empiriske Andersen og hans værker genbruges, genfortolkes og genoplives i nutidens kunst.

Anmeldt af Helena Březinová og Alexia Panagiotidis